

ANMELDELSE LÆRERUDDANNELSEN 11. mar. 2020 | kl. 08:48

De varme hænders logik

Af: Ove Christensen

Bogen præsenterer fint, hvordan professionerne bygger på et komplekst vidensgrundlag, der står i modsætning til den kvantificering og standardisering, der kendetegner New Public Management. Bogen er dog af noget svingende kvalitet.

Fakta

Titel

Den velfærdsprofessionelle

Forfatter

Jan Thorhauge Frederiksen

Pris

260

Sider

218

Serie

Professionsserien

Forlag

Dafolo

Den danske velfærdsstat spiller en stor rolle i de fleste danskeres forståelse af danskhed. En vigtig del af denne fortælling er de ansatte i de offentlige institutioner, der konkret yder omsorgen og bidrager til, at alle medborgere kan få dækket deres basale sociale behov - "de varme hænder", de velfærdsprofessionelle.

Velfærdsstaten kendetegnes blandt andet ved fremkomsten af de velfærdsprofessionelle, men de er ligesom velfærdsstaten under pres i øjeblikket. I takt med at velfærdsstaten i større eller mindre omfang erstattes af det, man kan kalde konkurrencestaten med de særlige kendetegnende styringsmekanismer, ændres den velfærdsprofessionelles rolle og ikke mindst status.

Der opstår en konflikt mellem praktikerens professionelle afgørelse og skøn og New Public Management. Der er tale om to forskellige logikker; to forskellige sprog, der grundlæggende er forskellige. Den fagprofessionelles kvalitative vurdering i en rodet og kompleks verden støder sammen med et kvantitativt regimente, hvor alt skal kunne tælles, lægges sammen og organiseres i regelrette systemer.

Fordi den velfærdsprofessionelle arbejder med mennesker i konkrete situationer, er der meget af den velfærdsprofessionelles arbejde, der ikke kan generaliseres og standardiseres eller oversættes til en sum af enkelte elementer. Hvordan beskriver man eksempelvis, hvad det er, en sygeplejerske gør, når hun eller han taler med en patient, tager temperaturen og lægger puden bedre til rette for den sengeliggende? Hvori består omsorgen og plejen, og hvornår er det, at sygeplejersker skifter vand i vasen, der står ved siden af sengen? Den velfærdsprofessionelles arbejde består i at forholde sig til en myriade af forskellige elementer, der ikke let lader sig dele op i mindsteenheder.

Den velfærdsprofessionelles vidensbase er derfor også delvist baseret på erfaringer og viden, der ikke lader sig ekspliciteres (tavs viden). Skøn og dømmekraft er en stor og vigtig del af arbejdet, men dette er netop skøn og dømmekraft, som det kan være svært at sætte ord på, sådan at andre uden for professionen kan forstå det. Man må langt hen ad vejen have tillid til, at den professionelles skøn netop er professionelt og sagligt velbegrunder. Derfor bliver det

også problematisk, når denne tillid svækkes, som det sker, når vurderingen af de velfærdsprofessionelles arbejde ikke foregår i forhold til professionen selv. Det er det, der sker i New Public Management, som er et forsøg på at standardisere vurderingskriterier ved at oversætte til økonomiske størrelser.

Forfatteren til "De velfærdsprofessionelle" redegør for hovedparadigmer inden for professionsforskningen: den funktionalistiske og den kyniske. Den funktionalistiske lægger vægten på, hvilke funktioner professionerne har i samfundet, og dermed hvordan velfærdsprofessionerne er en konkret og værdibaseret udmøntning af velfærdsstaten. Den kyniske professionsteori ser snarere professionerne i forhold til den kamp, de indgår i for at bevare eller øge deres status, så de kan sikre bedre arbejdsbetingelser og højere løn. Dette viser sig ved, at de velfærdsprofessionelle forsøger at bevare eller opnå monopol på deres ydelser ved at holde andre ude.

At det kan være vanskeligt for professionerne at opretholde eller hævde monopol på deres ydelser, viser forfatteren ved at pege på, hvordan de hele tiden er "truet" af glidninger inden for professionerne. Som når nyuddannede gymnasieelever bliver vikarer i skolerne, eller når opgaver gøres så standardiserede, at maskiner kan løse dem. Deprofessionaliseringen udgør til stadighed en trussel for professionernes anerkendelse.

Til sidst i bogen diskuterer forfatteren udfordringerne skabt af ny teknologi. Mange opgaver bliver endnu mere standardiserede, og mange vurderinger og skøn gøres til aflæsning af maskiner. Dette bidrager kraftigt til deprofessionaliseringen. Hvorfor denne diskussion ikke tages langt mere grundigt, virker underligt.

"Den velfærdsprofessionelle" er klart stærkest i sin diskussion af skismaet mellem professionernes interne kvalitetskrav og en kvantitativt orienteret styringslogik. Forfatteren viser, hvordan den viden, der kendetegner professionerne, har en anden logik end den kvantificerbare økonomiske. Dette gør selv den demokratiske diskussion om velfærdsprofessionernes stilling i samfundet vanskelig, da velfærdsprofessionerne bygger på en logik, man må have tillid til for at acceptere. Og som professionspraktiker - lærer eller sygeplejerske - må man enten acceptere styringslogikken, hvilket indebærer, at man mister sin autoritet og autonomi som den professionelle, eller insistere på den, hvilket bringer praktikerne i modstrid med den institutionelle styring.

Bogen er noget svingende i sin kvalitet. Der rodes noget rundt i køns- og klassemæssige forhold, når der tales om rekruttering til professionerne. Redegørelsen for de teoretiske positioner forekommer også alt for lang i spytet. Men det lykkes fint at vise, hvorfor det er vanskeligt at forene professionernes virke med konkurrencestatens styringslogik - og de farer, dette indebærer.